

Konsekvensutredning – föreskrifter om utbildningar inom yrkeshögskolan med inriktning socialpedagog

Föreskrifterna reglerar grundläggande yrkeshögskoleutbildningar som avser att leda till arbete inom det socialpedagogiska området på stödboende eller hem för vård eller boende enligt 6 kap. socialtjänstlagen (2001:453), så kallade HVB-hem, eller skola. Utbildningsinriktningen kallas här socialpedagog men andra benämningar på yrkesrollen förekommer i arbetslivet, som till exempel behandlingspedagog. Yrkesrollen har ursprungligen funnits inom HVB-verksamhet men på senare tid även inom till exempel skolan och kriminalvård. Det utbildningsinnehåll som föreslås i föreskrifterna har både ett djup och en bredd, vilket borde göra dem innehållsmässigt relevanta för alla dessa verksamheter.

1. Vad är problemet och vad ska uppnås?

Personalen är den största och viktigaste tillgången för vården på HVB-hem. Rätt kompetens är därför avgörande för att vården ska hålla kvalitet sett till val och utförande av behandlingsmetoder.

Flera utredningar har påvisat att det finns en risk för otillräcklig kvalitet på vården som en följd av brisande kompetens hos personalen, däribland Utredningen om tvångsvård för barn och unga (SOU 2015:71) som i sin tur bygger på rapporter från IVO, Bättre insatser vid missbruk och beroende Individ, kunskapen och ansvaret (SOU 2011:35) samt Att stärka kvaliteten i hem för vård eller boende (HVB) för personer med missbruks- och beroendeproblem 2015.

Som en del i att säkerställa god vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), lagen (1998:603) och om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU) och socialtjänstlagen (2001:453) är det viktigt med en nationellt likvärdig utbildning som ger personalen både den teori och den träning som krävs för att kunna ge god vård.

Det är viktigt att insatser görs så tidigt som möjligt och därför spelar skolan en viktig roll. Skolan kan fånga upp tidigare signaler på att barn och ungdomar behöver hjälp. Inom elevhälsan finns även andra yrkesroller så som skolsköterska och kurator men många skolor anställer även socialpedagoger som ett komplement till dessa professioner.

En likvärdig utbildning över hela landet förenklar arbetsgivarnas rekrytering av personal genom att de har bättre förutsättningar att värdera den sökandes utbildning men även bättre förutsättningar att validera sökandes kunskaper, färdigheter och kompetenser i de fall de har en annan utbildnings- eller yrkesbakgrund. En likvärdig utbildning underlättar utformandet av ytterligare specialiserande utbildningar när kunskapsbasen är densamma. Även arbetet med att skapa ett väl utformat team med olika yrkesroller som kompletterar varandra blir enklare med reglerat utbildningsinnehåll. Nationellt likvärdigt innehåll

Postadress	Besöksadress	Telefon/Fax	Internet	Digitalt kundforum:
Box 145 721 05 VÄSTERÅS	Ingenjör Bååths gata 19 722 12 Västerås	010-209 01 00 (vx)	www.myh.se	forum.myh.se
	Frykholmsgatan 10 281 31 Hässleholm			

innebär både en säkrad innehållsmässig kvalitet på grundutbildningen ger arbetsgivarnas bättre förutsättningar i arbete med att säkra en god helhetskompetens i verksamheten.

Föreskrifterna reglerar eller hindrar inte anordnande av kortare yrkeshögskoleutbildningar under 100 yrkeshögskolepoäng (kurser) som syftar till att förnya eller fördjupa redan yrkesverksammas kompetens. Föreskrifterna reglerar inte heller andra utbildningsformer utanför yrkeshögskolan vilket gör att det inom till exempel folkhögskolan och högskolan kan förekomma utbildningar med annat innehåll men som avser samma yrkeskategori.

1.1 Föreskrifter som reglerar utbildning med inriktning socialpedagog i sin helhet (föreslaget regleringsalternativ)

Myndigheten föreslår att det införs föreskrifter för utbildningar inom området och att dessa benämns *med inriktning socialpedagog*.

Vad som avses med en utbildning med inriktning socialpedagog inom yrkeshögskolan framgår genom bestämmelserna om utbildningens innehåll och mål. Det är således utbildningens innehåll och mål som avgör om en utbildning omfattas av föreskrifterna, inte utbildningens namn vid en ansökan om att få ingå i yrkeshögskolan.

Föreskrifterna föreslås reglera enligt följande:

- utbildningarna benämns "med inriktning socialpedagog",
- utbildningarnas längd ska omfatta 400 yrkeshögskolepoäng,
- det ska inte ställas särskilda krav för behörighet till utbildningarna,
- vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser som utbildningen ska ge (bilaga 1) och
- vilka kurser som ska ingå och deras benämning, antal yrkeshögskolepoäng för varje kurs och kursernas mål och innehåll (bilaga 2).

1.2 Föreskrifter som reglerar del av utbildning med inriktning socialpedagog

Förslaget till föreskrifter reglerar utbildningsinriktningen i sin helhet och innebär att inget ytterligare innehåll får läggas till eller att utbildningen får göras längre. I stället innebär förslaget att ytterligare kompetensutveckling kan ske inom ramen för korta yrkeshögskoleutbildningar under 100 yrkeshögskolepoäng (kurser).

Ett alternativ till detta förslag skulle kunna vara att föreskrifterna utgör en basutbildning som kan byggas på med ytterligare innehåll och yrkeshögskolepoäng inom ramen för en och samma utbildning. En sådan variant ger dock inte ett egentligt nationellt likvärdigt innehåll stämmer inte överens med bemyndigandets syfte.

1.3 Ett alternativ är att inte meddela föreskrifter.

Om det inte meddelas några föreskrifter om utbildningar inom området medför det att varje anordnare även i fortsättningen tar fram utbildningar tillsammans med det lokala eller regionala arbetslivet. Något krav på att utbildningarnas innehåll samordnas finns då inte vilket innebär att de studerande, beroende på anordnare, inte ges samma utbildning innehållsmässigt. Tydligheten om erhållen kompetens i förhållande till arbetslivets behov uppnås då inte.

Av 5 kap. 5 § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan framgår vad myndigheten särskilt ska ta hänsyn till vid fördelningen av statsbidrag. Myndigheten får förutom dessa

särskilda kriterier även använda ytterligare kriterier för att kunna rangordna de utbildningar som bedömts likvärdiga för att urskilja de vilka utbildningar som ska tilldelas statsbidrag¹. Detta möjliggör för myndigheten att vid tilldelningen av statsbidrag prioritera utbildningar med ett visst innehåll, så länge denna prioritering varit känd för de sökande på förhand. Likvärdighet kan på detta sätt uppnås även utan föreskrifter. Alternativet bedöms dock mindre förutsägbart och rättssäkert än föreskrifter. Det finns också en risk att sökande inte fullt ut uppfattar konsekvenserna av dessa kriterier och väljer ett annat utbildningsinnehåll än det som premieras vid statsbidragstilldelningen. Det kan i sin tur leda till att utbildningar som har potential att anordnas med god kvalitet prioriteras bort och att arbetslivets behov av personer med rätt kompetens därmed inte tillgodoses.

De återkommande rapporterna om bristande kompetens hos personalen på HVB-hem indikerar dock att detta förfarande inte är självreglerande i tillräckligt hög grad för att säkerställa rätt innehåll i utbildningarna.

1.4 Meddela allmänna råd i stället för föreskrifter

Allmänna råd skulle kunna vara till hjälp för utbildningsanordnarna och sannolikt ge i vart fall en ökad likvärdighet, även om det inte ger samma tydlighet och effekt som föreskrifter. Eftersom det inte är fråga om rekommendation om tillämpningen av en författning kan myndigheten dock inte besluta allmänna råd i detta fall.²

2. Berörda parter

De parter som berörs av yrkeshögskoleutbildningars innehåll är det anställande arbetslivet, utbildningsanordnare och studerande samt i förlängningen även berörda vårdtagare eller skolelever.

3. Bemyndigande

MYH har genom 2 kap. 7 och 9 §§ samt 3 kap. 3 a § förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan (YHF) bemyndigande att meddela föreskrifter om yrkeshögskoleutbildningars utbildningsplan, kursplaner samt särskilda förkunskapskrav och villkor för behörighet till utbildningarna.

För yrkeshögskoleutbildningar som kräver nationellt likvärdigt innehåll får MYH enligt 2 kap. 8 § YHF även meddela föreskrifter om vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser som alla studerande ska ha uppnått vid utbildningens slut. Det ska vara fråga om en utbildning som

1. det ställs vissa krav på i lag eller förordning,
2. leder till ett yrke eller en funktion där det ställs vissa krav på utbildningens examen för att legitimation för yrket eller funktionen ska kunna utfärdas eller där det ställs andra krav på utbildningen för behörighet, godkännande eller certifiering för yrket eller funktionen,
3. leder till ett yrke som har en samhällsviktig funktion, eller
4. av säkerhetsskäl måste ha ett nationellt likvärdigt innehåll.

¹ Slutrapport från Utredningen om bildandet av Myndigheten för yrkeshögskolan s. 37

² 1 § författningssamplingsförordningen (1976:725): I denna förordning förstås med allmänna råd sådana generella rekommendationer om tillämpningen av en författning som anger hur någon kan eller bör handla i ett visst hänseende.

Myndigheten får även meddela föreskrifter om andra utbildningar med inriktning som kräver nationellt likvärdigt innehåll.

Yrkeshögskoleutbildning med inriktning socialpedagog faller under kategorin andra utbildningar. Yrkesrollen är en av de som myndigheten tidigare identifierat som en viktig inom välfärdsområdet, både utifrån den kompetens som socialpedagoger bidrar med i olika verksamheter och för att den med rätt kompetens kan avlasta andra yrkesgrupper inom samma verksamhet som till exempel psykologer.

Innehållet i konsekvensutredningar regleras av förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

4. Kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen och en jämförelse med konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Samtliga konsekvenser för företagen redovisas därför under detta avsnitt.

Utbildningar inom yrkeshögskolan kan finansieras genom statsbidrag och arbetslivets medfinansiering eller genom studerandeavgift. Om utbildningen bedrivs som uppdragsutbildning är det i regel den studerandes arbetsgivare som bekostar utbildningen.

4.1 Anställande arbetslivet

Inom yrkeshögskolan ska utbildningarnas innehåll tas fram i samarbete med det anställande arbetslivet. Genom att meddela föreskrifter begränsas arbetslivets möjlighet att skräddarsy utbildningens innehåll efter specifika lokala behov. Föreskrifterna säkerställer dock att arbetsgivarna får samma kompetens oavsett från vilken yrkeshögskoleutbildning de rekryterar från. Finns det skäl till regionala inslag kan detta delvis ske i samband med lärande i arbete (LIA).

I det fall arbetslivet har behov av att deras personal fördjupa sin kompetens inom ett specifikt område kvarstår möjligheten att göra det inom ramen för korta yrkeshögskoleutbildningar som även kallas kurser.

4.2 Utbildningsanordnare

Inom yrkeshögskolan finns 35 program med gällande beslut. Merparten, 77 procent, omfattar 400 yrkeshögskolepoäng. Detsamma som förslaget till föreskrifter. Resterande utbildningar omfattar 420–440 poäng. Eftersom förslaget om 400 yrkeshögskolepoäng är i överensstämmelse med merparten av nuvarande utbildningar bedöms ser myndigheten inget behov av ökad finansiering.

Anordnare uppger ofta att kostnaderna för att ta fram underlaget till utbildning är relativt höga. Att reglera en utbildning säkerställer att utbildningarna inom inriktningen uppfyller kraven i 5–6 §§ i lagen (2009:128) om yrkeshögskolan (YHL) samt 1 kap. 3 § i YHF. I och med att utbildningen regleras minskar behovet hos anordnare att ta fram vissa uppgifter vilket bör medföra en administrativ lättnad och därmed en minskad kostnad.

Myndigheten har dessutom en funktion i ansökan om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan som gör att alla uppgifterna från föreskrifterna fylls i automatiskt förutsatt att den sökande väljer den yrkesroll som den reglerade utbildningen syftar till. Detta minskar den sökandes arbetsbörda med ansökan och minimerar risken att det blir fel.

4.3 Studerande

Föreskrifterna ökar inte utbildningarnas omfattning jämfört med idag vilket innebär att den studerandes kostnader för studielån inte ökar. Regleringen medför också att de studerande kan söka anställning över hela landet då utbildningsinnehållet blir nationellt likvärdigt.

4.4 Myndigheten för yrkeshögskolan

Förutsatt att den sökande väljer rätt yrkesroll i ansökan om att utbildningen ska ingå i yrkeshögskolan blir ansökan enklare för handläggaren att bedöma. Handläggaren behöver varken kontrollera att föreskrifterna följs eller bedöma om kraven i 5 och 6 § YHL samt 1 kap. 3 § i YHF är uppfyllda. De sökande som eventuellt avviker från föreskrifterna måste dock omhändertas vilket kan bli tidskrävande. Detta bedöms då komma att avse ett fåtal ansökningar.

5. Föreskrifterna i förhållande till Sveriges anslutning till Europeiska unionen och annan internationell rätt

Förslaget avser ett område som inte är reglerat på EU-nivå eller annan internationell rätt. Förslaget är inte diskriminerande mot personer från andra medlemsstater och begränsar inte heller på annat sätt den fria rörligheten inom EU.

6. Tidpunkten för ikraftträdande

De nya föreskrifterna föreslås träda i kraft under 2022 och för första gången tillämpas på ansökningar om att utbildning ska ingå i yrkeshögskolan som ges in till myndigheten under 2023. Utöver publicering på myndighetens webbsida samt information i olika forum som myndigheten håller i bedöms några informationsinsatser inte vara nödvändiga.